

A HADTÁP EGYÜTTMŰKÖDÉS TARTALMA ÉS TERÜLETEI

Vasvári Tibor¹

Az együttműködési tevékenységet - amit nagyon fontos és összetett tevékenységnek tartok - jelen helyzetben nem csak a vezetői tevékenység részeként tervezem vizsgálni, hanem az ellátás- biztosítás oldaláról igyekszem megközelíteni. Helyzetemből adódóan elsősorban a légvédelmi és repülő haderőnemi hovatartozás szemszögéből indulok ki, és alapvetően a külső összetevőket vizsgálom.

Hadtápellátás vonatkozásában az együttműködés kiterjed az ellátási tevékenység teljes szférájára, átfogja az elméleti alapozó tevékenységtől az információ cserék kölcsönös biztosításán keresztül a tapasztalatok alkalmazási hasznosításáig terjedő megvalósulást. A **hadtáp együttműködés komplex egyeztetett rendszabályok és tevékenységek összessége, amely a különböző vezetési szinteken és csatornákon a feladatvégrehajtás összhangját és a többi síkon behatárolt megvalósítás összehangolását, folyamatosságát, zökkenőmentességét hivatott biztosítani.** Az ellátás vonatkozásában ez magába foglalja - haderőnemek és külső szervezetek közötti vonatkozásban - valamely helyen, időben, sorrendiségben, cél és feladat szerinti közös vonásokkal és jellemzőkkel érintett tevékenység végrehajtására vonatkozó egyeztetését.

Az együttműködés tartalma és területei a békeállapot időszakában a következő lehet:

a./ Közös elhelyezésben lévő katonai szervezetek ellátása

Az ellátás megszervezésének kérdéseit elsősorban a laktanyahadtáp kialakítása, a célszerűségi követelmények határozzák meg a feladatorientáltságot. Ennek megfelelően egyes területeken részterületi utalások is megvalósulhatnak.

¹ Dr. Vasvári Tibor alezredes, a MH LP hadtápfőnökség főtisztje

b./ A felkészítés és szakkiképzés

Előadók és foglalkozásvezetők kölcsönös biztosítását, cseréjét jelentheti szakmai kiképzési foglalkozásokra előadások, módszertani foglalkozások, szakirányú bemutatók megtartására és levezetésére. A területi elhelyezkedésnek megfelelően **tervezhető** az alegység-szolgálatvezetői felkészítés, a szakalapozó kiképzés, a szerződéses, továbbszolgáltató állomány beosztás ellátására vonatkozó felkészítése. Szakmai tapasztalatcserék szervezése az általános jellegű biztosításra, helyszíni véleménycserék az ellátási tevékenység megoldási módozataira vonatkozóan, ismeretbővítő jelleggel a hadtápellátás speciális területeinek kölcsönös megismerése. Tansegédletek, szaktantermek igény szerinti rendelkezésre bocsájítása, újszerű témával foglalkozó szakelőadások, referátumok megküldése.

c./ Az anyagbiztosítás, anyagellátás segítése

A váratlanul jelentkező feladatok megoldására anyagi készletek rendelkezésre bocsájítása, végleges vagy ideiglenes átadása, piackutatási tevékenység eredményeiről való tájékoztatás, téli időszakok letárolás lehetőségeinek vizsgálata, a szaktechnikai eszközök üzemeltetése során ideiglenesen fellépő speciális anyagihiányok kölcsönös biztosításának kiegészítő jellegű megvalósítása.

d./ Ellenőrzés, elszámoltatás

Szakállomány biztosítása az ellenőrző tevékenységbe történő bevonásra, részterületek önálló vizsgálatának megvalósítása. A közös tevékenységet végrehajtó szervezetek ellenőrzési eredményeiről való tájékoztatás. Egy-egy problémakörrel esettanulmányok hasznosításra történő megküldése, szakértői állomány lehetőség szerinti biztosítása, az egyidejűleg történő elszámoltatások rendjének, idejének egyeztetése. Ide tartozhat a honvédségi vagyon megóvására, kármegelőző tevékenység végzésére tett intézkedések és tapasztalatok cseréje.

e./ Gazdálkodás

Anyagi és pénzügyi eszközök tervezése, beszerzések rendje, a felhasználások ütemezése, tartalékképzések és azok felhasználása. Az anyagok megóvása, frissítése terén szerzett tapasztalatok. Gazdaságos-

sági vizsgálati módszerek részterületeinek alkalmazása, veszteség-csökkentési eljárások, kísérletképpen vizsgált területek tapasztalatai. Rendszerből kivont anyagok további felhasználásának, hasznosításának módszerei. Készletgazdálkodási optimum vizsgálatok, a beszerzés - tárolás - felhasználás tapasztalatai. Kisegítő gazdálkodás eredményei, ellátásban jelentkező tapasztalatai, közös hasznosítás kérdései.

f./ Üdültetés, pihentetés

Csapatpihenők szabad férőhelykapacitásainak felajánlása, cserepihentetés lehetőségének vizsgálata, üzemeltetési tapasztalatok átadása.

Haderónemi, illetve seregtest parancsnokságok szintjén **alapvetően a hadműveleti szintű folyamatos koordinálási és tájékoztatási, valamint iránymeghatározó igény** jelenik meg. Ezen kérdéseket viszonylag hosszabb távon lehet keretszerűen megfogalmazni és az előzőekben megfogalmazott tartalmi kérdéseket pontosítani. Úgy vélem, hogy a seregtest szinten koordinált feladategyeztetések végrehajtása után a legcélszerűbb változat a csapatszintre való **közös intézkedés** kiadása, ami a végrehajtó tagozatban konkrét feladatként jelenik meg.

Csapatszinten **az egyes részterületi és eseti tevékenységet** tartom célszerűnek, mindamelllett a Légvédelmi Parancsnokság két fegyvernemi harcászati magasabbegysége részére jogkört kell biztosítani a hatáskörükbe tartozó katonai szervezetek területi elhelyezkedésének megfelelő együttműködés kialakításában és fenntartásában (pl: rt.dd. - KKP, lé-
rak.dd. - BKKP), különös tekintettel az ellátás megszervezésének és megvalósulásának konkrét kérdéseire.

Az együttműködés megszervezésének rendjére a kidolgozandó okmányokat éves intervallumban célszerű elkészíteni, az együttműködés konkrét területeit, irányait, időszakait önálló kétoldalú megállapodásban szükséges rögzíteni integrált és szakterületi felbontással. Mindezt az éves tervek elkészítése után közvetlenül lehet mobilizálni olyan tartalommal, hogy megfelelő és elvárható rugalmasságot biztosítson. Seregtest szinten az évente készített együttműködési terv konkrétizáltsága már nagy biztonsággal elérhető. Az eseti kiemelt feladatok együttes megoldására alkalmi együttműködési megállapodás készítését tartom szükségesnek.

Csapatszinten a **hosszabb távra érvényes kétoldalú együttműködési megállapodások útja** a járható. Erre a viszonylag állandó és ismétlődő feladatok egyeztetett folyamatosságának fenntartása érdekében van szükség. Ezen okmányokban lehet rögzíteni a parancsnoki jogkörök gyakorlásának csonkítása nélkül a tervezési és ellátási adatszolgáltatásokat, az elszámolási betekinthetőséget, az ellátás konkrét, mindkét fél részére szabályozott rendjét, a kölcsönös kötelezettségvállalásokat.

Hadműveleti területen az anyagi biztosítás terén az együttműködés feladatai első ütemben a magasabb készenléti fokozatok elrendelésekor a közös elhelyezésben lévő, laktanyahadtápként üzemelő szervezetek önállósítására, ellátási feltételrendszerének megteremtésére irányulnak. A leválasztásra vonatkozóan belső megállapodásban célszerű rögzíteni annak módját, végrehajtási feladatait szakági szintekre lebontva, az ellátás átvételének fordulópontját, az önálló ellátás személyi és a bonyolítás technikai kérdéseit, a fenntartási készletek felhasználási szabályozását, kiegészítő készletként történő megalakítások konkrét lehetőségét és mennyiségét, valamint a helyi sajátosságoknak megfelelő egyéb kérdéseket (Pl: hűtőhasználat, katonai kereskedelmi ellátás, vízvétel, fürdetés, stb.).

A légvédelmi és szárazföldi védelmi hadművelet megvívása időszakában a fentiekén kívül előtérbe kerül a helyzet változásaira való gyors reagálás, amikor a személyes és helyszínen történő egyeztetések helyett a híradó eszközökön való operativitás, azonnali megoldásvizsgálat a megvalósítható.

Az ATB háborús szakutasításban foglaltaknak megfelelően a hadműveleti területen lévő katonai szervezetek - így az LP szolgálati alárendeltségébe tartozók is - ellátásáért az adott védősávban lévő összefegyvernemi katonai szervezet a felelős. Ez a meghatározás egyértelművé teszi a végrehajtásra vonatkozó tevékenységet.

A polgári szférával való együttműködés területén

A honvédség és a polgári szféra közötti együttműködés kereteinek meghatározásánál - az ellátás szempontjából - elsősorban tisztázni kell a nemzetgazdasági erőforrások csapatok által történő igénybevételének körét a különböző időszakokban, az erőforrások felhasználásának elveit és módjait.

Véleményem szerint **nemzetgazdasági erőforrásnak** minősíthetők *az alábbiak:*

- ellátási anyag vonatkozásában a termelő, feldolgozó, forgalmazó, készletező szervezetek (pl: pékség, malom, vágóhíd, hűtőház, stb.);
- szolgáltatást biztosító szervezetek (mosoda, étterem, fürdő);
- állami, illetve magánkézben lévő objektumok;
- anyagkészletek (élelmiszer, üzemanyag, stb.);
- szak és kisegítő munkaerő, stb.; - energia, vízbiztosító objektumok.

A felhasználás és igénybevétel lényeges elvei az alábbiak lehetnek:

- térítés ellenében való igénybevétel;
- az igénybevétel, felhasználás igénylésének, kiutalásának jogköre nagyságrendiség szerint lebontva;
- állami tulajdon elsősorban felhasználása;
- polgári objektumokra, szervezetekre való rátelepülés, egyben azok anyagi készletei, eszközei és az ott lévő személyi (dolgozó) állomány egyidejű igénybevétele is;
- mennyiségi keretek, kvótás meghatározás, stb.

A nemzetgazdasági erőforrások felhasználásának módjai lehetnek:

- polgári ellátó bázisról való vételezés;
- szaktechnikai eszközökhöz helyszíni szakember igénybevétele;
- kiszolgáló alegységek rátelepülése különféle polgári objektumokra, szervezetekre;
- személyi állomány elhelyezése (pihentetése) polgári objektumokban, illetve magánházaknál;
- energiahálózatra való csatlakozás;
- lakosság, illetve polgári szervezetek igénybevétele ellátási, rakodási, anyagmozgatási munkák végzésére;
- a polgári szervezettel való kérdéskört a Honvédelmi Törvényen kívül a végrehajtásra kiadott 178/1193. (XII.27.) Kormány számú rende-

let 109-118. §, a 155-156. §, valamint mellékletei viszonylag részletesen szabályozza.

Az együttműködés időszakai szerint

1./ MHKSZ és "M" időszakában

Célszerűnek látszik már "B" időszakban előkészíteni és mobilizálásra alkalmas állapotban egyeztetni helyi szinten az ellátási feladatokat. Figyelemmel a továbbélő szállítási szerződések rendszerére, lehetőség teremtése szükséges a szállítási keretszámok rugalmas megváltoztatására, melyben elsődlegességet a megrendelő- szállító jogviszony kaphat, a megrendelések kapacitás kihasználás terjedelméig, a teljesítésre vonatkozó kötelező jelleggel. Esetleges kapacitáshiány, nyersanyag-elégtelenség, illetve egyéb akadályozó tényező felmerülése esetén a honvédségi igénybejelentés teljesítésének önkormányzati hivatal által történő határozat vagy végzés jellegű megerősítése szükséges. Az együttműködés az adott katonai szervezet vezetője és a helyi önkormányzati hivatal vezetője szintjén megoldható. A végrehajtás szintjén a költségnövekmény viszonylagos pontossággal tervezhető és mindkét fél részéről a "szolgálati út" betartásával rendezhető, mivel a pénzügytechnikai bonyolítás a teljesítésekre vonatkozó "Megállapodás" alapján (lehívási és teljesítési alap) megvalósítható.

A fentiek vonatkozhatnak mindennemű nemzetgazdasági igénybevételekre. Az igénybevehetőségre vonatkozóan a katonai szervezet előlőjárója előzetesen egyeztetett irányszámokat meghatározhat.

2. A hadműveleti felvonulás időszakában

A hadműveleti területen lévő stacionáris légvédelmi csapatok vonatkozásában a polgári szervekkel való együttműködés kérdéseit célszerű a katonai szervezet szintjén megvalósítani, olyan számvetéssel, hogy ellátás-koordinálási jogkörrel rendelkezzenek a helyi szintű védelmi bizottságokban. A nagytávolságú manővert végrehajtó légvédelmi katonai szervezetek ellátására vonatkozó együttműködés konkrétizált megvalósulandó kérdéskör komplexumát haderőnemi szinten kell koordinálni, illetve a polgári oldalon országos hatáskörű utasítás jogkörrel rendelkező szervvel partneri viszonyt létesíteni, melynek eredménye mindkét oldalon végrehajtási utasítás lejtuttatásában realizálódhat.

3. A légvédelmi hadművelet előkészítése és megvívása időszakában

A végrehajtásra vonatkozó direktívákban országos hatáskörrel rendelkező szervezetek (katonai és polgári) szintjén irányokra vonatkozóan meg kell határozni az adott területek, körzetek nemzetgazdasági erőforrásainak felosztását, valamint az általuk ellátási felelősségbe vont szervezeteket. A katonai szervezetek részére az igénybevehetőséget a saját szervezetük vonatkozásában a fegyvernemi harcászati magasabbegység parancsnokok, a többi szervezetnél a LPK határozza meg. A katonai szervezetek igényei feltételrendszerének megteremtéséről az illetékes védelmi bizottságok gondoskodnak. A konkrét belső tartalmi megvalósításban az adott területen lévő csapatparancsnokok és önkormányzati szervezeti vezetők működnek együtt. Ez esetben a költségtérítés csapattigazolás alapján állami vonalon történhet.

Ezen kérdéskörök már a fenyegetettség, válságkezelés időszakában is konkrétan felmerülnek, különösen a légvédelmi és repülőcsapatok vonatkozásában.

A válságkezelés időszakban légvédelmi és repülő csapatok szinte teljes keretében meglévő erőikkel és eszközeikkel hajtanak végre feladatokat a veszélyeztetett irány teljes szélességében és mélységében, egyrészt stacionér elhelyezkedésük, másrészt új harcrendfelvétel alapján.

Ilyen módon az együttműködés kiterjed:

- a légvédelmi és repülőcsapatok, valamint a tábori csapatok feladatmegoldásra kijelölt szervezetei között a közvetlenül veszélyeztetett térségben,

- a kijelölt saját és közös bázislaktanyák ellátás-biztosítás meghatározott területei egyeztetésére,

- a saját és más fegyveres testületek, rendvédelmi szervek közötti ellátási tevékenységre,

- a helyi önkormányzati szervezetekkel, ellátási tevékenységre bevonásra kerülő területi vagy magán gazdasági egységekkel való koordinációra,

- a MH KSZI, a MÁV, a Közúti Igazgatóságok területileg illetékes szerveivel való kapcsolattartásra,

- a postaszolgáltatást biztosító szervezetekkel való információ cserére,
- a fegyvernemi szervezetek közötti egyeztetésre.

Az együttműködés **tartalmát** az általános helyzetre vonatkozó információcserén kívül az ellátás-biztosítás és kiszolgálás mennyiségi, időbeni és hely szerinti mutatók előzetes egyeztetése, az ellátási biztosítási alapadatok, az anyagbiztosítás ágazatai szerinti mutatóinak időbeni rendelkezésre állítása és visszaigazolása, a szolgáltatások megvalósításának konkretizálása, és egyéb váratlanul jelentkező feladatok és tevékenységek operatív rugalmas megoldására vonatkozó kérdéskör képezi.

Az együttműködés megvalósulása közös elöljárói intézkedés alapján kötelező jellegű megjelenítéssel, tárcaközi szabályozással, jogkör szerinti szerződéses rendszerben, illetve területileg illetékes önkormányzati, vagy védelmi bizottsági határozattal történik. Bármelyik formáját tekintve nagy jelentőséggel bír a végrehajtás területén jelentkező alkotó kezdeményezőkézség, a megvalósításra való törekvés, a helyszíni végrehajtás feltételrendszerének minél magasabb fokú kihasználása.

Összegzésképpen az alábbi következtetéseket vonhatjuk le

a./ Békeidőszakban célszerű az együttműködés megszervezését személyesen, személyes kapcsolattartás folyamatos fenntartásával, helyszínen, szükség szerint az érintettek bevonásával végezni.

b./ Már béke készenlét időszakában ki kell dolgozni az alakulat átadás-átvételi jegyzőkönyvel ellátásba vételek "*blanketta*" formáját olyan számvetéssel, hogy annak mobilizálása ne legyen túlzottan időigényes.

c./ Elméleti szinten is pontosan be kell határolni az ellátási felelősség kérdéskörét és annak konkrét tartalmát, valamint időbeniségét.

d./ Az új Honvédelmi Törvényben foglaltaknak megfelelően ki kell dolgozni a polgári szférával való együttműködés konkrétizált kérdéseit, a hadtápellátásra vonatkozó eljárás módozatait, az egyes védelmi bizottságok, önkormányzati szervek jogkörébe, illetve kötelezettségébe tartozó lehetőségek bekapcsolását és az egyes területi elhelyezkedésnek megfelelő alkalmazhatóságot.